

01 10/08 TUE 08:58 FAX -36 1 212 2226

Kovács Máttyás

ORSZ. MAGY. VADÁSZ KAMARA
 Kézelt 2001. 10. 11. - ig

1982. júliusban Zöld Föld OM

Vadászat, természetvédelem

ÍRTA: DR. KOVÁCS MÁTYÁS

A vadászat-vadgazdálkodás és a természetvédelem, mint két egymás mellett lévő, sőt egymásból fejlődött, egymást kölcsönösen meghatározó kiegészítő és feltételező szakterület kapcsolata az elmúlt évszázadban - de különösen az elmúlt néhány évtizedben - szoros kölcsönhatásban, sokszor konfliktusoktól sem mentesen, de mindenképpen nagyon érdekeseleg, izgalmasan és tanulságosan alakult.

Gyakran említhetjük - magam is - a vadászat szakterületére nézve az „idősebb testvér”, a természetvédelem szakterületét pedig a „fiatalabb testvér” kifejezéseket. Tosszuk ezt egy-egy szakterületek művelésének időbeli kialakulására utalva, másrészt a „közös bölcsőben” ringás okán.

erejű rendelet 19 madárfaj kivételével valamennyit védelem alá helyezte.

Eddig az időpontig volt jellemző a vadászat és a természetvédelem teljes jogi együttműködöttsége. Ekkor vált ugyanis teljesen ketté a két (sőt az erdőszettei együtt három) szakterület joganyaga, ekkor önállósodott végleg a természetvédelmi szabályozás. Az 1982-ben napvilágot látott önálló természetvédelmi törvényerejű rendelet 320 védett állatfaji sorol fel cszmai értékek felhívnetésével. Ma viszont már 353 magasabb rendű gerinces állatfaj teljes jogi védelem biztosított.

A vadászat és a természetvédelem kapcsolatának története

Általában megfigyelhetjük, hogy egy-egy természeti erőforrás hosszú távú fenntartására, megővésére, esetlegesen bölcs hasznosítására vonatkozó szabályok először mindig az erőforrások történelmi gazdálkodásról rendelkező felső szintű joganyagokban jelentek meg. Így volt ez a bányászatról szóló, az erdőgazdálkodási szabályozó, vagy a vadgazdálkodást érintő rendelkezések esetében egyaránt. Ez természetesen tek is tekinthető, hiszen minden erőforrásról gazdálkodó szakterület előbb-utóbb eljut abba a helyzetbe, hogy - felhívvelve annak foglalkozására - belássa: a hosszú távú előnyök nem áldozhatók fel a rövid távú érdekekért. A hosszú távú előnyök képviselője pedig elvezet az erőforrásokkal való tartamos gazdálkodásig; a megfigyelt erőforrások - így például a természeti (elő és élettelen) erőforrások - esetében pedig azok védelmére.

Itt van tehát az a közös múltbeli elvi alapvetés, amiből kiindulva elejt vehetnénk a két szakterület esetleges konfliktusait (hisz, sőt ~~meg~~ meg a sokszor jó szándékú, sőt mentes és a sajtó is megjárta hozzájáruló dilemmas feloldásának. Így egyrészt a vadászat, a vadon élő vadászható állatokkal (azaz a „vadász”) mint természeti erőforrásokkal foglalkozó, továbbá szabályozását végző szakterület, másrészt a természetvédelem, mint a vadon élő fajok nem vadászható állatfajok megővésére irányuló szakterület múltja is ezen szálon köthető össze.

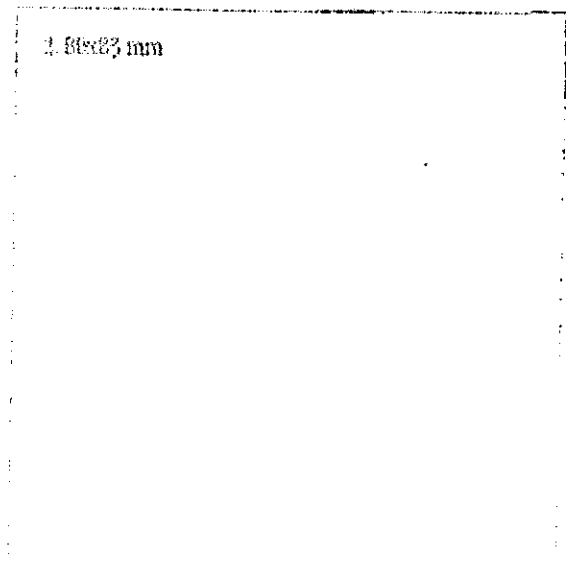
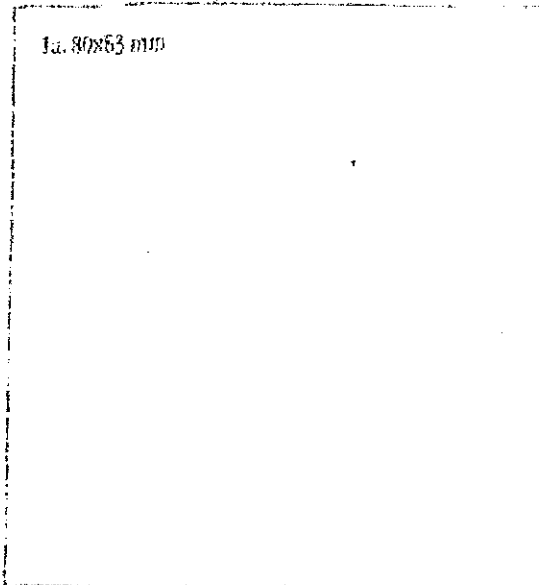
A vadászat és a természetvédelem kapcsolata a közelmúltban

A vadászat és a természetvédelem kapcsolata terén a közvéleményben inkább két nézetet találunk. Az egyik nézet szerint a vadászat és a természetvédelem értékei szöges ellentétben állnak egymással, s ezek össze nem egyeztetendők. A vadászat az élővilág egy részének pusztításával jár, tehát nem is lehet más, csakis a természet védelmével ellentétes törekvés. Való igaz, hogy a Föld egyes részein egyes állatfajok kipusztulásához vagy számuk jelentős meggyakozásához alapvetően járult hozzá a kíméletlen és gátlástalan lövöldözés, amit még ma is többen (helytelenül) a vadászat rovására írnak. E nézetet a tágabb közvélemény kiterjedtebb és naivabb része vallja. Vélekedéseik főként érzelmi alapon nyugszanak (am egyébként nem elhanyagolható szempont). Legtöbbször az állatok iránti érzelmi szeretet oldalától köze-

1. 80x86.4 mm

... az 1901-es miniszteri rendelet volt az első jogerős szabályozás, amely már az értékes madarak vadászatának tilását minden időben elrendelte. Szabályozta továbbá más állatok vadászatát is. Az 1901-es miniszteri rendelet viszont már 132 madárfaj védelmére rendelkezett. Az 1904-es, az 1906-os, az 1912-es, az 1925-ös és az 1933-as rendeletek további vadon élő madárfajokra terjesztették ki a teljes vagy részleges vadászati tilalmat. 1954-ben a Minisztertanács a vadászhatók kivételével csaknem az összes madárfajt - köztük 30-et fokozott - védelem alá helyezte. Az 1961. évi természetvédelmi törvény-

Működ

???

???

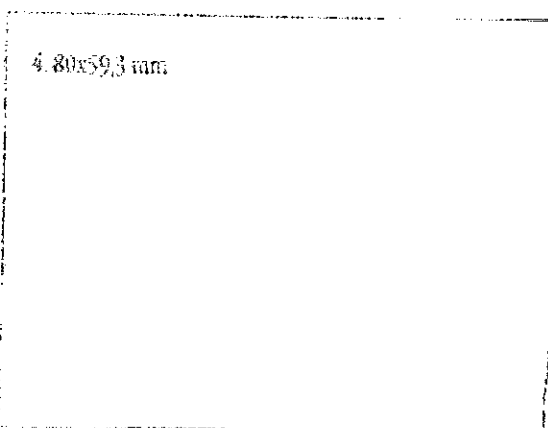
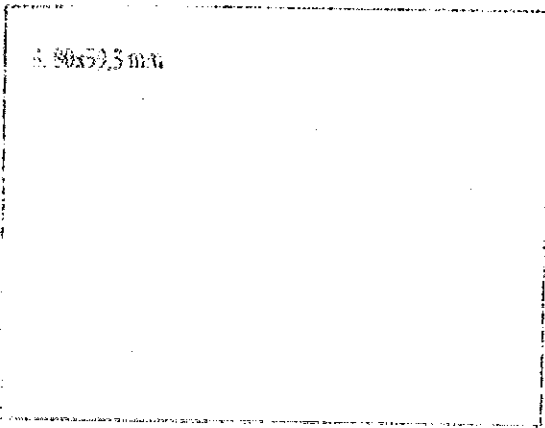
lítik meg a vadászatot, és általában a szervezet lények megelé-
sét utasítják el a vadászásban. Ismereteik a biológia, az ökoló-
gia és általában a természeti folyamatok terén meglehetősen
felszínesek.

A másik nézetet vallók szerint a vadászat-vadgazdálkodás
egyben természetvédelmi tevékenység is - vagy inkább az -, to-
lhat a két fogalom közé egyenlőségjel tehető. Véleményük sze-
rint a vadászok cselekedetei teszik lehetővé a vadon élő állat-
fajok közül a vadászható fajok fennmaradását. Szerepük társas-
adalom által megítélését elsősorban a „természetvédelem” hangsú-
lyozásával kívánják szimpatikusá tenni és elmozdítani a ter-
mészetvédelem irányába. E nézet vallóinak állításai is rendei-
keznek jelentős igazságtartalommal. A vadászok szerepe - a
nagyragadozók hiányában - a vad túlszaporodása terén, to-
vábbá selejtezéseik végzésekor és még több egyéb esetben va-
lóban természetvédelmi értelemben is pozitív. Nem kétséges a
vadászati igények megállapításának, illetve azok szűkítésének

természetvédelmi indítatása, ugyanakkor a hosszú távú vadá-
szati érdekek érvényesítésének szándéka sem. Az sem vitathat-
ó, hogy egyes térségek természetvédelmi rendelkezésekre törté-
nő kibővítése - védené nyilvánítása - neves vadászemberek
kezdemenyyezése révén történt meg.

Természetesen a két nézet egyike sem felel teljes mértékben
a valóságot. Az igazság ott van, hogy a
természetvédelmi előírásokat maradéktalanul betartó,
természetiszertően (természetközbéli) vadgazdálkodó,
szeszességesen, kulturálisan, etikusán vadászó,
ökológiai szemléletű

vadásztársadalommal szemben a szigorúan szakmai adapo-
kon vélekedő hivatásos természetvédelemnek semmi kifogása
nem is lehet. Az így vadászó-vadgazdálkodó vadászokat a hiva-
tásos természetvédelmi apparátus részéről emiatt általában el-
ismerés övezi.

???

???

A vadászat és a természetvédelem kapcsolata napjainkban

A törvény-előkészítés során. A két törvény (a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászaról, továbbá a természet védelméről) szóló törvények) előkészítését végzők munkáját a kölcsönös megértés és meggyőződhetőség jellemezte. A viták csakis szakmaiak voltak és egymás nézetének kölcsönös tisztelgetéssel jegyezhetők.

Az így született vadászati törvény az eddigi vadászati jogszabályokhoz képest igen jelentős mértékben tartalmaz természetvédelmi előírásokat is. Természetvédelmi oldalról megítélve az új vadászaról szóló törvény alapjaiban új korszakot nyit meg a vadászat és a természetvédelem jogi kapcsolatában, ami természetesen meghatározó lehet a kapcsolat szakmai oldalán tekintve és a gyakorlati szempontjából egyaránt.

A löbhatóságok és hatóságok szintjén. A két szakterület hatósági szintű kapcsolatát az utóbbi időben inkább a közelség, az egyezés nézeteinek kölcsönös megértése, tisztelgetése jellemezte. A vitás szakmai kérdések hatósági-szakhatósági ügyekként többségében első körben rendezhetők voltak. Viszonylag kevés nagyobb jelentőségű ügy volt olyan, amit löbhatósági szinten kellett megoldani.

A gyakorlatban. A természetvédelmi célok nemzetközi és hazai szintű megértése és elfogadása eredményeként a feszültség a két szakterület között gyakorlati szinten is csökken. A korábbiakban jellemző, kölcsönösen megjelölt ellenségesképpéppen az egymással szembeni féltelmek beigazolatlansága miatt - mára már megkopott.

Egymásroutaltság. Mindkét szakterület művelői közül egyre többen érzik azt, hogy az ország egyazon 93 ezer km²-t kell ellátni mind a vadállomány fenntartásával és szabályozásával, mind pedig a természeti értékek védelmével. Sokszor a vadállomány és a természeti érték még egybe is esik (gondoljunk egyes térségek kiváló vadállományának genetikai értékére). Az egymásroutaltság térszín belátása és egymás szakterületi értékek kölcsönös megbecsülése elvezethet mindkét szakterület

társadalmi megítélésének javulásához, presztízsének emelkedéséhez.

A két szakterület érdekeinek összevetése

Amennyiben bármely két szakterület kapcsolatát korrekt módon kívánjuk áttekinteni, főként pedig megítélni, akkor természetesen meg kell vizsgálni teljesen, hogy hol, mely szakterületrészek esetében tapasztalható érdekazonosság és mely esetekben érdekellentét. Csakis ezek összevetése és természetesen súlyozása vezethet el a kapcsolat szubjektivitástól és érzelmektől mentes, reális megítéléséhez. Ebből adódóan igen tanulságos végiggondolni azt, hogy hol voltak a vadászatnak és a természetvédelemnek konfliktusai és melyek azok a területek, amelyeknél azonosak a nézetek.

Előzetes észrevétel:

- egyes vadon élő állatfajok védettsége, illetve vadászhatóvá tétele tekintetében. A természetvédelmi szervek által tanúsított ragalmasság - egyes korábban védett állatfaj védelmének feloldása (szécska, kormorán stb.) - és a vadászok bölcs belátása és ökológiai szemléletének erősödése eredményeképpen e kérdésben az ellentét rendeződni látszik;
- egyes védett állatfajok elejtése tekintetében. A hazai vadászok részéről a védett állatfajok elejtése mára már jelentősen visszaszűnt, így jelentősebb konfliktus e téren nincs. Nem így az utóbbi időben néhány külföldi (főképp olasz) vendégvadász esetében, akik védett madár fajokat gyakran lönek. A külföldi vendégvadászok részéről kiadott ismertető kiadványok, a sorozatos tájékoztatások és a kiterjedt ellenőrzések valójában e tekintetben is megnyugtató megoldást hoznak;
- egyes szárnyas, illetve szárnysérült ragadozó állatfajok megítélése esetében. A nézeteltérések lassan elsimulnak a kölcsönös megértés, az ökológiai megítélés és egyes fajok vadászatiának újabb engedélyezése miatt;
- a vadállomány létszámát és az élőhelyen okozott kártételeit illetően. A fenntartható és fenntartható vadlétszám (főleg nagyvadlétszám) kérdésében megállapodás született, amit vélhetően azok felülvizsgálata során sem fog konfliktus terhelni.

5. 80x59,3 mm

5. 80x59,3 mm

7. 30x61,8 mm

8. 30x61,8 mm

- a betelepített, betelepülő, hazánkban nem honos, illetve a visszatelepülő vadfajok vonatkozásában. A konfliktusi körökben főként a műhion létezésének megfigyelése okozta. Ma a utazók közlekedésének vagyunk tanúi, amit a műhion védett, illetve fokozottan védett területen történő állománycsökkenésének előfordulása is igazol.

Azonos érdekek:

- élőhely-rekonstrukciók, élőhely javítások;
- környezet- és természetkarosítások;
- környezet-szennyezés (levegő, víz, zaj, elővilág);
- talajvédelem;
- természetes vagy mesterséges életközösségek;
- építkezések, beruházások, létesítmények;
- kemikáliák alkalmazása, felhasználása;
- hagyományos mező-, erdő-, vadgazdálkodás végzése;
- melioráció hatása, vízrendezés;
- területfelhasználás;
- erdőtüzek, tartótüzek;
- betegségek;
- vadgazdálkodás, illegális vadászat;
- oktatás, ismeretterjesztés, tudatosítás;
- kutatás, fejlesztés;
- környezetbarát technológiák bevezetése;
- természetvédelmi megőrzések alkalmazása;
- hulladékok, veszélyes hulladékok;
- biológiai sokféleség;
- monokultúrák;
- nagyüzemi termelés;
- erdőterület növelése, fásítás;
- élőhelyvédelem;
- bányavás, bányaművelés stb.

Ha egy képzetbeli mérleg serpenyőjébe tennénk, mégpedig jelentőségüknek és váltás nagyságrendjüknek megfelelően szigorva az érdekeket és az azonos érdekeket, akkor megállapítható lenne, hogy nagyságrendekkel több az, ami összeesik, mint ami elveszt.

Vadászat-vadgazdálkodás a védett természeti területeken

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény vadászterületek minősít minden olyan földterületet és vízterületet, ahol a vad a számára nélkülözhetetlen táplálékát megtalálja és a természetes szaporodási feltételei helye, mozgásigénye és nyugalma biztosított. A törvény megadja a vadászterületek nem minősülő területek felsorolását is (például belterület, major, tennő, repülőter), amiben a védett természet területek érdekei nem szerepelnek.

Ebből levezethetően minden védett természeti terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlékek), sőt még a fokozottan védett területek is vadászterületek egyben. Ez a törvényi szabályozásból következik, de elméleti és gyakorlati szempontból is helyes. Tökéletesen megfelel továbbá a legszigorúbb természetvédelmi érdekeknek is, még akkor is, ha a laikus nagyközönség számára ez furcsának tűnhet vagy visszatekintő érzéseket kelt. Gondoljunk csak arra, hogy vajon mekkora vadmenyiség alakulna ki a területeken a vadállomány szabályozása nélkül, vagy milyen következményekkel járna például a vadászterület állomány elszaporodása a madárrezervátumokban.

A védett természeti területeken - vadászterületi mivoltukból következően - tehát vadászat és vadgazdálkodás is kell, hogy folyjék. A vadászat azonban a területek természetvédelmi

8a. 30x55 mm

mivolta miatt esetükben egészen más értelmű. Nem a vadászatnak mint „szavazati” tevékenységnek, nem mint sportnak, kikapcsolódásnak, esetleg kedvtelésnek, nem is az ember természetben való feladulésának, de főként nem mint a vadászatból származó bevétel nyereségnek értelmében. Inkább a természeti értékek védelmének, az életközösségek ökológiai egyensúlyának

01 10/09 TUE 09:02 FAX +36 1 212 2226

ORSZ. MAGY. VADÁSZ KAMARA

00:

és a biológiai sokféleség biztosításának értelmében. Ennek megfelelően a vadászat a védett természeti területeken bizonyos tekintetben más (sőt nagyon más), bizonyos tekintetben pedig olyan, mint a hagyományos értelemben vett vadászat. Más azért, mert csúcsragadozó hiányában főként a „vadállomány szabályozás”-át jelenti, azonos viszont abban, hogy a vad jogszabályokban szabályozott eszközökkel és módon történő - eljársé) (és nem felővésést vagy netán agyonlővést) befogását jelenti.

vagy ter-
telére, ho-
zárni

esetleg

Védett természeti területeken a vadgazdálkodás fogalma is más takt. Nem mint hagyományos értelemben vett gazdasági tevékenységet, nem mint bevételorientált, nyereségcentrikus gazdasági formát, hanem a kiváló genetikai adottságú vadállomány védelmét, hosszú távú fenntartását, az élőhely megővését és a vadállomány létszámának ökológiai elvek szerinti szinten tartását végző tevékenységet. Nem is szólv azokról a védett természeti területekről, ahol a vadászati jogot a természetvédelmi szervek gyakorolják kimondottan és csak a földtulajdonhoz kötött vadászati jogból következően. E területeken még inkább specialisnak tekinthető a vadászat, mert a hazánkban nem fontos, ráadásul (faunadiverz) fajok egyednek kivételével vadászni csak az alábbi esetekben lehet:

- a vad kártételének megelőzése, illetve megszüntetése miatt (a kártétel ebben az esetben nem a természetvédelemben, nem az erdővédelemben és nem az auto-vad ökológiai problémákból eredő kártétel, hanem a védett természeti értékekben és az élőközösségekben bekövetkező);
- a vad állományának szabályozása miatt (az állomány szabályozására szükség lehet a vadnak a vadászterületen történő túlszaporodása, vagy a szomszédos vadászterületekről történő létszámátúlulása miatt);
- az előző két eset kombinációján (például amikor egy védett természetvédelmi területen a környékről érkező vadászok már a területen belül szaporodnak el);
- állat-egészségügyi okokból.

A vadállományok vadászati - azaz eljárséi vagy befogásai - történő szabályozása tehát legalább annyira lehet érdekes

9. 80x76,2 mm

9a. 40x32,2 mm

a természetvédőnek a védett természeti területeken, mint a vadásznak azon kívül. A vadászat, de esetleg a természetvédelem terén is laikus közvélemény ennek ellenére gyakran másként értelmezi a vadászat fogalmát. Ez lehet a tájékozatlanság miatt is, vagy annál, hogy összekeverjük az olyan külföldi, klasszikus, nagy területű nemzeti parkokkal, ahol a védett, vadon élő állatok esetében a ragadozók szabályozó szerepe még érvényesül.

a hazai védett természeti területeken

Magyarországon viszont merőben más a helyzet, mert vadászat alatt a természetvédelmi okok miatt nem álló (de attól még védelemben részesülő) vadászható állatok egyedinek eljárséi értjük. E fajok még a védett természeti területeken sem képezik a hagyományos értelemben vett természetvédelem tárgyát.

A természetvédelem társadalmi bázisa

Kálmán Károly államtitkár, a hazai természetvédelem elindítója és kimagasló egyénisége valójában, hogy egy ország eredményes természetvédelméhez három feltételnek kell teljesülnie: legyen korszerű természetvédelmi jogszabályok, legyen intézkedő természetvédelmi szervezet, rendelkezzen széles társadalmi bázissal (társadalmi szervezetek, lakosság, szimpatizánsok).

E harmadik feltétel meglétéi sokan lebecsülik, pedig fontosságához nem férhet kétség. Számtalanszor nyert igazolást, hogy előléphet legfontosabb feltétellel is.

A nívós természetvédelem a nem kimondottan a természet védelmére létesült szervezetek közül azokat tekintjük elsősorban szövetségeseinknek, amelyek tevékenysége a természeti értékek fenntartásához hasznosulással, esetleg védelemben kapcsolatosak: így a természetjárók, az erdővédelem egyesületjei, a vadászati szerveződések (egyesületek, szövetségek) és más, nem karruénzási szervezetek) és egyéb szervezetek. Annak, hogy a természetvédelem a vadászok jelentős részét ma már a természetvédelem társadalmi bázisának tekintjük, több oka is van:

- a vadászok túlnyomó többsége betartja a természetvédelmi jogszabályokat, nem károsítja a természeti értékeket, sőt sokat tesz azért, hogy a természeti értékek károsítását elhárítsa, védelmüket biztosítsa;
- jóval több és nagyobb az a terület, ahol a vadászok és a természetvédők érdekei összeshetnek, mint ahol jelentős érdekütközések vannak;
- a vadászok ökológiai szemlélete javult, természetvédelmi kultúrájuk szintje nőtt;
- a természetvédők részéről annak a befűtása, hogy a természetes szelekciót szimuláló vadállomány szabályozása és a természetközeli vadállomány fenntartása valójában természetvédelmi tevékenység;
- a hazai vadállományért érzett köcsönös aggodalom.

Az utóbbi évek kedvezőtlen ökológiai történései és a bizonytalanság okozta változások a hazai vadállományban egyaránt kiváltották a vadászok és természetvédők aggodását.

sejleke
társadalmi
gokát

az egybe...

01 10/09 TUE 09:09 FAX +36 1 212 2226

ORSZ. MAGY. VADÁSZ KAMARA

20

A természetvédelem és a vadászati kultúra kapcsolata, kölcsönhatása

10. 40x38,1 mm

Ha a természetvédelem történelmi fejlődését, vadászattal való szoros kapcsolatát és egymásrahatását tekintjük, akkor megállapítható, hogy szoros összefüggés mutatkozik a vadászati kultúra szintje és a vadászati természetvédelemhez való viszonyulása között. Minél magasabb volt a vadászati

tűrési szintje, annál fogékonyabbá vált a vadászati társadalom a természet megőrzésének gondolatára. Ugyanakkor a természetvédelem világméretű előretérése és feltértékelődése, továbbá a társadalom ökológiai igényének erősödése és érzékenysége is kedvezően hatott a vadászati kultúra emelésére.

Szoros a kapcsolat a természetvédelmi és a vadászati kultúra szintje között is, hiszen mindkettő összefügg az ökológiai tudat kialakulásával és fejlődésével. Ezért van az, hogy a természetvédelem mindenkor örömmel vette, sőt támogatja a vadászati kultúra szintjének emelkedését.

A természetvédelmi oktatás, ismeretterjesztés és tudator-matás kiterjedt alkalmazása nélkülözhetően tovább emeli mindkét szakterület kultúráliságát.

A vadon élő állatvilág fenntarthatósága

A világ az utóbbi két évtizedben több szempontból is új korszakához érkezett, de az ember és természeti környezetének viszonyulásában egészen biztosan. Kérdés, hogy mi is idézte elő ennek a viszonyulásnak a gyökeres megváltoztatását. Elsősorban a ráfordítás: a természeti környezet állapotának rohamos romlására, a nap mint nap tapasztalható élőhelycsökkenésre, a környezeti elemeknek és a természet értékeinek károsítására, illetve a tendenciáira.

11. 80x59,3 mm

a károsodás

megjebb

Mind ezek de mind inkább az emberek által a saját bőrükön tapasztaltak ébresztik rá nem csupán az egyes embereket, hanem az egyes nemzeteket is arra: ne alhjanak be azon primitív környezetkultúrátú országok közé, amelyek a rohamos romlást előidézik. A fejlettebb társadalmak környezettudata már korábban célravezető az átértékeléshez, s ez jó esetben vonzó lehet a többi nép számára is. A megoldás a „fenntarthatóság”-ra irányulhat.

Sokan tartják, hogy nincs is más alternatívája az emberi létnek a Földön történő fennmaradásához, csakis a fenntarthatóság elvének minden szakterületen történő követése. A fenntarthatóságra törekvés pedig nem más, mint a természeti egyes elemeinek: kíméletes, természetközeli, és főként a hosszú távra meghatározó gondozása, fenntartása, védelme. Ezen egyedül bővíthetőnek tűnő tendencia alól nyilván nem vonható ki magát a hazai természetvédelem, a természetvédelem, de a vadászati-vadgazdálkodás szakterülete sem.

Véleményem szerint a fenntartható vadgazdálkodás elnevezése és gyakorlata, alkalmazása nem is utózik jelentősen a hazai vadászati-vadgazdálkodás végzésével. Ennek főbb okai az alábbiak: a hazai természeti környezet elhanyagoltságához képest, a természetszerűségre és a hosszú távra gondolkodás a hazai vadászati kultúrában gyökerezik, az ökológiai tudat folyamatos erősödése és a kényeszerűség – mint nagy erő – a fogadóképességhez kedvező feltételeket teremti. A fenntartható vadászati és vadgazdálkodás ugyanis nem más, mint a biológiai sokféleségre alapozott, a természeti folyamatokba ható monokultúrán alapuló, hosszú távra szóló, ökológiailag tartamos, azaz „pólos” vadállomány-fenntartás és vadállomány-szabályozás. A szabályozásnak pedig a természetes szelekciót lekövető, azt csaknem szimuláló irányba szükséges elmozdítani éppen a ragadozó állatfajok hiánya, a biológiai sokféleség és a stabilitás biztosítása miatt. Itémény ehhez azért fűzhető, mivel:

- a fenntarthatóság elvére fogadóképes a hazai vadászati társadalom zöme,
- az utóbbiak jöve.

Kiterjedt alkalmazásának még egy hozadéka lehet. Ezzel is sikerül egymáshoz közelíteni a sokszor egymásnak feszülő erdősz-vadász-termesztvédelem nézeteket. Lehet, hogy éppen a fenntarthatóság elvének követése vezet majd el a megálmodott „zöld egységhez”.

11. 80x59,3 mm